

történeti gyűjtemény működtetésében, fenntartásban. Teljesen új példával állunk szemben Kiskunmajsán, ahol a Jonathán Mgtsz saját épületét ajánlotta fel helytörténeti gyűjtemény létrehozására és vállalta annak fenntartását. Sőt még külön egy tájházat is kialakított. Balotaszálláson a Kossuth Mgtsz egy tanyamúzeumot alakít ki, és fenntartására is vállalkozik. Az iskolamúzeumok szép példájával találkozhatunk Csávoly, Jánoshalma és Madaras községekben. Gazdag ipartörténeti gyűjteménye van Kecskeméten a 623. sz. Vágó Béla Ipari Szakmunkásképző és Szaközépközpontjának. Felsorolását nem vállalhatjuk e rövid írás keretében, hol vannak azok a szép gyűjtemények, amelyek látogatottak is. Nagyon sok helyen — bár nem tematikus alaposítással — gyűjtik a mezőgazdasági eszközöket a történelem-szakterem gazdagítására.

A gyűjtemények vezetői között legnagyobb számban a pedagógusokat találjuk meg, de van könyvtáros, múzeológus, történész, népművelő, hivatásos BM-tiszt, postai tisztviselő, tűzoltó tiszt is. 25 helyen krónikaírással is foglalkoznak. Megyei lapunkban kéthetenként jelenik meg a *Honismereti oldal* s emellett időszakonként is közlik, hogy a megyében hova látogathatnak az érdeklődők.

Mándics Mihály

Falumúzeum az Ipoly mentén

Női ködmön
(Lánczos József felvétele)

Palást (Plaštovce) palóc község az Ipoly jobb partján a Korpona-patak mellett. Hagyományörző település, lakói valamikor elsősorban földműveléssel és állattartással foglalkoztak. A századforduló táján a községnek több fogadott pásztor is volt.

A faluban évek óta pezsgő művelődési munka folyik. Ennek fő irányítója a CSEMADOK helyi szervezete. Különösen a hagyományörzés terén végeznek komoly munkát, hiszen folklórcsoport, menyecskekórus és férfi éneklőcsoport működik ma is a faluban; szüreti ünnepségeket, lakodalmas bemutatókat, népviseleti bálakat rendeztek több alkalommal. S ha már a népművészetről esett a szó, hadd mondjuk el, hogy legtöbb figyelmet talán a községben végzett tárgyi néprajzi gyűjtés érdemel.

Az 1960-as években néhány lelkes CSEMADOK-tag — Pásztor József, Kiss István, Gál János, Gyenes István, Oroszlány János, Blaskó István — kezdeményezésére széles körű néprajzi gyűjtés kezdődött Paláston. A munkába szinte az egész lakos-

ság bekapcsolódott, Ennek eredményeként több száz használati tárgy, régi ruhadarab gyűlt össze. Az értékes gyűjteményt 1970-ben a volt Palásty-kastélyban helyezték el. Sajnos, 1975-ben a tárgyakat ki kellett innen költöztetni, s azok csaknem egy évtizedig az iskola öreg melléképületében zsúfolódtak — kivéve az enyészetek. A még meglévő gyűjteményből 1980-ban e sorok írójának kezdeményezésére az ipoly-sági Honti Közművelődési Klub kiállítást rendezett. Ez a palástiakat további munkára ösztönözte. A helyi tanács, Tasy Zoltán elnökkel az élen, a gyűjtemény rendelkezésére bocsátotta a falu egyik középületét, a volt állatorvosi lakást. Miután ezt szépen helyreállították, három helyiség jutott a gyűjteménynek, egy tanácsterem pedig a CSEMADOK-nak.

Mit is láthat ma az érdeklődő ebben a falumúzeumban? Az első teremben a népi kerámia termékeit állították ki. A cserépedényeket a falu lakói egykor a bakabányái és a gömri fazekasoktól vásárolták. Bakabányáról még az 1930-as, 1940-es években

2. A második kérdés, hogy az íróknak tekintett személyről milyen adatok kerüljenek a topográfiai adattárba. A lehetséges adatokat tíz kérdéscsoportba soroltuk, amelyek – érzésünk szerint – minden fontos tudnivalót tartalmaznak. Hangsúlyozzuk, hogy csupán a lehetséges, nem pedig a kötelezően felveendő adatokról van itt szó. Nagyobb alkotóknál igyekeznünk kell minden adatot a lehető legpontosabban felkutatni, kisebbeknél bizonyos kérdések megválaszolatlansága esetén is lezártnak tekinthető az adatgyűjtés. Egy-egy kérdéscsoport pontos kidolgozása (például a hozzá utazásoké) sokkal jelentősebb régebbi íróinknál, a maiak gyakori utazgatásairól valószínűleg elég hozzávetőlegesen felsorolnunk, hogy hol, merre jártak az országban életük egyik vagy másik szakaszában. (Kivéve, ha fontos, műveikkel kapcsolatos utazásról van éppen szó.)

A tíz kérdéscsoportnak háromféle feldolgozását látjuk lehetségesnek, de közülük a második módszernek további három, a harmadiknak pedig egy szűkített variánsa is van, összesen tehát hétféle megközelítési, adatgyűjtési módról lesz szó az alábbiakban. A három „fő módszer” csak a fogalmazásban, a négy variáns pedig csupán korlátozott voltában tér el a többitől, azaz minden feldolgozási módban ugyanazok a kérdések ismétlődnek. Mielőtt a részletekbe bocsátkoznánk, soroljuk fel a tíz kérdéscsoportot: az első az írók születési adataira, majd a továbbiakban iskolázásukra, lakóhelyeikre, utazásaikra, műveik helyi vonatkozásaira, halálukra és sírhelyükre, emléktábláikra, az emléküket őrző domborművekre és szobrokra, a róluk elnevezett intézményekre és utcákra, terekre, végül az esetleges emlékszobákra, emlékműzeumokra vonatkozik. (A felsorolásból kitűnik, hogy elő brókról csak öt kérdéscsoport szól, ezekre remélhetőleg maguktól az íróktól kaphatunk majd választ: ez nagyon megkönnyítené az utókor irodalmi topográfusainak a dolgát.)

3. Az első feldolgozási mód szerint arra vállalkozik az irodalmi topográfia önkéntes munkatársa, hogy egy-egy általa kedvelt, nagybecsült, vagy egyszerűen ismertetődnök ítélt íróknak egy-egy helysége vonatkozó adatait gyűjti össze. Ebben az esetben a kérdéscsoportok címként feltett kérdései igen vagy nem felelettel összefoglalóan megválaszolhatók, és nemleges válasz esetén a részletkérdések nem is kerülnek elő. Kérdőívünk ez esetben az I. sz. kérdőív. (Lásd a mellékleten.)

Magától érteendő, hogy ha valaki több író, költő vagy tudós adatait igyekszik feldolgozni (de nem az összes, az illető helyen szóba jöhető íróét), akkor minden íróról külön válaszlaponkat kell készítenie, amelyeken a címként szereplő helynév változatlan, az író neve változik. Ugyanez az eljárás, ha egy íróknak több szomszédos helysége vonatkozó adatait, esetleg egy tájegységen vagy megyén belüli mozgását, életútjának tehát egy részletét akarjuk adatszerűen feldolgozni. Ekkor válaszlapjainkon az író neve változatlan, a helységnevek változnak. Az így kitöltött válaszlapok képezhetik azután az alapját egy olyanféle tanulmánynak, mint pl. „Vörösmarty Fejér megyében”. (Ilyen tanulmányok megírása a topográfia minden résztvevőjének joga és lehetősége, de már túlnyújt magának a topográfának a célkitűzésén: mi csak a pusztá tények, adatok felsorakoztatását tűztük ki gyűjtőmunkánk céljául.)

Kívánatos, hogy minden kérdéscsoport válaszait külön-külön lapokon foglaljuk össze, azaz (feltéve, hogy válaszaink csoportonként elférnek egy-egy lapon) elméletileg tíz (gépírólap nagyságú) válaszlapot készíthetünk egy íróknak egy helységhez kapcsolódó adatairól. Gyakorlatban ez a helyzet még a fővárosban és néhány nagyobb városunkban is csak ritkán adódhat, mert lehet, hogy az író ott született, ott lakott, ott járt iskolába, s ott is van eltemetve, de az utazásokra vonatkozó kérdéscsoportnál már csak arra felelhetünk, hogy az adott helységen belül hova szokott volt ellátogatni. Az sem valószínű, hogy a „hálás utókor” emléktáblákkal is, szoborral, utcánével, sőt még emlékszobával is megtisztelte, azaz mind a tíz kérdéscsoportra tudunk választ adni egy adott helységen belül. Mindenesetre külön válaszlapot készítsünk minden megválaszolható kérdéscsoporthoz, mert adatgyűjtésünk csak így lesz áttekinthető.

4. Jó lenne, ha minden adatgyűjtő vállalkozna arra is, hogy e válaszlapok elkészítése előtt még nagyobb áttekintést és feldolgozási lehetőséget nyújtó cédulákra vezeti rá az adatait. Ez különösen a következők sorra kerülő összetettebb módszereknél szükséges, de nem ártana az első kérdőív alapján dolgozó adatgyűjtőknek sem. (Minden ilyen filológiai, adatgyűjtő munkánál fontos, hogy ne takarékoskodjunk a papírral, mert a későbbi feldolgozást az áttekinthetőség, a cédulák különböző szempontból való sorba rakása nagyon megkönnyíti.) Az író egy adott helységen belül is lakhatott pl. több utcában. Ha minden lakásáról külön cédulát készítünk, akkor ezeket a feldolgozás során rendezhetjük az utcák névsorában, és rendezhetjük időrendben is. Ez a két szempont lesz majd végső soron a rendező elve irodalmi topográfiaink kiadványaiknak. A cédulák nagysága egy írógéplap negyedrésztét teheti ki: kb. 10,5 x 14,5 cm alakú téglalap, amelyre a hosszabb oldallal párhuzamosan írhatjuk adatainkat, pl. így

ADY ENDRE

BUDAPEST V. ker.

Apáczai Csere János u.4.

1909--1911-ben gyakori vendége a Nyugat asztalának a Bristol Szállóban

A cédulákon (legcélszerűbb a hátlapjukon: ott bőven van rá hely) fel kell tüntetnünk adatunk forrás-helyét is, mert anélkül tudományosan nem használható az adat. (Fenti példánk adatát pl. Vargha Balázs még említésre kerülő kötetéből céduláztuk ki, ez tehát a könyv megfelelő lapszámával együtt felírandó rá, s mellé az esetleges többi használt forrás, amely ezt az adatot tartalmazza.) Az így nyert adatok kiegyesztendők. Ez pl. az utca akkori nevevel és azzal, hogy kikkel találkozott ott Ady, ismerünk-e pontosabb és fontos látogatási dátumokat, esetleges egyéb részleteket. Mindez ráfer ilyen formátumú cédulára. Talán nem is kellene hangsúlyoznom, hogy gyűjtőmunkánkat az eddigi szakirodalom áttekintésével kell kezdenünk. Csak a már eddig közétett adatok ismeretében kezdjük hozzá azok *ellenőrzéséhez*, ha kell: *javításához és kiegészítéséhez*. Régi betegsége irodalmi adatgyűjteményeinknek - lexikonoknak, irodalomtörténeteknek, monográfiáknak egyaránt -, hogy a korábban már publikált adatokat ellenőrzés nélkül átveszik az újabb kiadványok, s a hibás adatok évtizedeken át hagyományozódnak, esetleg többféle változat is található belőlük. Topográfiai adatgyűjteményünk szeretne szakítani ezzel a rossz „hagyománnyal” *Ezért* nem elégszünk meg azzal, hogy egy adott esetben eddig publikált két téves adat mellé felsorakoztatunk most egy harmadikat, s az olvasóra bizzuk, hogy melyiket hiszi el, hanem a korábbi tévesnek bizonyuló adatokat igyekszünk érvekkel is megcáfolni, az új gyűjtés helyesnek vélt adatát pedig bizonyítani. Ezért is szükség van a korábbi - esetleg egymásnak ellentmondó - nyomtatott források feltüntetésére. Helykimé-lés és az írással való takarékoskodás, azaz a munka „termelékenységének a fokozása” érdekében régi bevált módszer a forrásoknak csak betűjelekkel, ritkábban előfordulóknál a szerző családnévvel való jelölése. Rövidítéseink feloldását szintén cédulákra ajánlatos rávezetnünk, hogy azután végül cédulánkat névsorba szedve összeállíthassuk rövidítéseink teljes jegyzékét. A múlt század végéig mindenkinek legfontosabb forrása lesz bizonyára az előző évben „reprint” nyomással újra vásárolható vál tizenégy kötetes hatalmas mű, Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái (Bp. 1891-1914.). Közbevetőleg: topográfiai adatgyűjtésünk bevallott végcélje, hogy egy „új Szinnyei” szülessék belőle, és pedig a kétnyelvű szótárak mintájára egy a *helynevekkel*. Önkéntes adatgyűjtő táborunk nagyságától és szorgalmától függ, hogy a hozzájuk való adatok összeállítása ismét több mint húsz évet igényel-e, vagy hamarabb is befejezhető lesz a munka. Ennek a műnek a rövidítése egyszerűen Sz. lehet, utána római számmal a kötet sorszáma, majd arab számokkal a megfelelő hasáb száma következik. (Szinnyei ugyanis minden lapot ketté osztva a két hasábot külön számmal látta el.) Az például, hogy Vörösmarty 1800. dec. 1-én született Nyéken, (Fejér megyében) Sz. XIV. 1341. jeltéssel lenne elátandó a cédula hátlapján, amelyen az I. kérdőív 1. kérdés-csoportjának a) kérdésére adna választ a VÖRÖSMARTY - NYÉK kérdőív választait készítő kutató.

Mondhatna valaki, hogy mi szükség van ilyen közismert adatok újból való „összeírására”. A kérdés nem ilyen egyszerű, mert csak múlt századi nagyjainknál maradvá: Arany János születési dátuma már nem ilyen biztos, ismertetnünk kell tehát a különböző (magától Aranytól is említett) adatokat, s rögzítünk a mai tudásunk szerint biztosra vehetőt, Petőfinek pedig születési helyéről is mindmáig viták folynak, a dátum pedig a kiskőrösi szülőház régi emléktábláján is. 1822. dec. 31., holott mai tudásunk szerint éjfél után, azaz 1823. jan. 1-én született a költő. Adatgyűjtésünknek ezeket a változatokat is rögzítenie kell a forrásokba való hivatkozással, kiemelve a mai álláspontunk, ismeretünk szerint biztos vagy legvalószínűbb adatot, esetleg beismerve, hogy a kérdés pontos adatok hiányában mindmáig tisztázatlan.

Hasonlóan rövidíthetők a mostani gyűjtésünk korai és kisméretű előzményeként tekinthető és feltétlenül átnezendő kötetek, a Vargha Balázs szerkesztette *A magyar irodalom helyi hagyományai* (1954) és Lengyel Dénes: *Irodalmi kérdések* (1974), amelyek a Tankönyvkiadónál jelentek meg. Rövidítésük javaslom a VB., illetve LD. betűket, s ha egy adat nálunk megtalálható, éppúgy hivatkozunk rájuk is a lapszám megjelölésével, mint Szinnyei nagy művére, vagy a Magyar Irodalmi Lexikonra (1963-1965), rövidítve MIL, vagy A magyar irodalom története 6 kötetére (1964-66), MIT rövidítéssel.

A folyóiratoknak, sorozatoknak általában elfogadott és használt rövidítésük van, jó, ha ezeket a szokásnak megfelelően használjuk. Például az Irodalomtörténeti Közlemények - IK, az Irodalomtörténet - It, a Magyar Nyelv - MNy, az Irodalomtörténeti Füzetek - IF stb. Mindezeket irodalomtörténeti kézikönyvekből könnyen megtanulhatja az e téren esetleg még járatlan amatőr gyűjtő. (Ha szükségesnek látszik, az egységes jelölés előmozdítására összeállíthatjuk majd és gyűjtőinknek szétküldjük sok szorosítva a rövidítések minél teljesebb jegyzékét.) Mint említettem, egy-egy monográfia rövidítése cédulánkon a szerző neve lehet, s ha ugyanannak a szerzőnek több művét is használtuk forrásként, akkor a név után tett ún. index-számmal különböztethetjük meg a műveket egymástól, amelyeknek a teljes címét rövidítéjegyünkünk tartalmazza. (Tehát pl. Horváth¹, Horváth² stb. lehet Horváth János különböző műveinek a rövidítése.) A rövidítések után természetesen közlendő a lapszám, illetve folyóiratoknál az évszám és a sor-szám is.

Elnézést kérek mindazoktól a már jelentkezett vagy ezután jelentkező munkatársainktól, akik a filológiai munkának ezeket az apró fogásait éppen olyan jól ismerik mint én, amiért ilyen részletes magyarázatába bocsátkoztam, de remélem, olyanok is bekapcsolódnak gyűjtőmunkánkba a honismereti mozgalmon keresztül, akiket egy-egy helység vagy egy-egy író szeretete ösztönöz a részvételre, de filológiai munkában még sohasem vettek részt, tehát némi útbaigazításra szorulnak. Itt jegyzem még meg, hogy folyóiratoknál az évszámon és az az évi sorszámon kívül közölhetjük a füzetben esetleg megadott pontosabb dátumot is, valamint a folyóirat évfolyamának a számát. Így még biztosabb, hogy feltételezhető sajtóhiba vagy elírás esetén is megtalálható lesz a megadott forrás valamelyik adatunk alapján.

5. Különösen fontosá válik a pontos, részletező *cédulázás*, ha a II. kérdőív szerint egy egész település (*város, falu*, illetve a fővároson belül egy *egész terület*) valamennyi írójának az adatait össze akarjuk gyűjteni. Ilyenkor akár az író, akár a hely, akár az időpont megváltozik, új cédulára van szükségünk, hogy adatainkat az írók névsorában is rendezhessük, a helynevek (utciók) szerint is, és az egyes írók adatait pedig időrendbe is szedhessük a feldolgozás során. Az I. kérdőív alapján végzett adatgyűjtésnél is fontos, de itt szinte nélkülözhetetlen, hogy a feldolgozott település *térképét* is beszerezzük és adatainkat belerajzoljuk. Ugyancsak fontos, hogy minél több *fényképfelvétellel* illusztráljuk adatgyűjtésünket. E második gyűjtési mód szerint a kérdőív kérdései a mellékletünkön látható formában módosulnak.

Ha többen is bekapcsolódnak egy-egy helység irodalmi adatainak a gyűjtésébe a kérdőív alapján, jó, ha munkaközösségként megfelelő munkamegosztással dolgoznak, egyikük a születési, másíuk az iskolai stb. tudnivalókat gyűjti össze. Főleges lenne ugyanazokat az adatokat több gyűjtőnek is rögzítenie.

Tulajdonképpen ennek a II. sz. kérdőívnek az alapján kell dolgozniuk azoknak a gyűjtőknek, akik csak a bevezetésben említett három szűkített variáns feldolgozására éreznek kedvet, akár speciális érdeklődésűktől, akár (nagyobb városokban) az anyag bőségétől indítatva, és nem vállalkoznak minden kérdéscsoport *teljes* feldolgozására. Lényegében ilyen korlátozást javasoltam az imént a munkaközösség munkamegosztásával kapcsolatban is, de a feladat szűkítése elképzelhető (és az eredmény az országos gyűjtés számára akkor is nagyon fontos), ha nincs olyan munkaközösség, amely a feladat szűkítése folytán kimaradó kérdéscsoportokat felosztja maga között.

Tapasztalatból tudom, hogy vannak olyan honismereti gyűjtők, akik egy adott hely (esetleg tájegység, megye) emléktábláira *szpecializálódtak magukat*. Mások a születési, iskolai vagy temetési adatoknak váltak a szakembereivé. Részgyűjteményükkel éppúgy bekapcsolódhatnak a topográfiai adatgyűjtésbe, mint azok, akik mind a tíz kérdéscsoport feldolgozására vállalkoznak. (Felhívom azonban az emléktáblák fényképezőinek a figyelmét arra, hogy nem elég csupán az emléktáblát megörökíteni, a ház képe is fontos, amelyen a tábla vagy dombormű látható, s a feliratokat írásban is rögzítsük külön, mert nem biztos, hogy a fényképről minden írás tisztán leolvasható.)

A második változat a kérdések feldolgozásának *időbeli korlátozása*. Elképzelhető például ilyen feldolgozás: Székesfehérvári írói a XIX. században.

Végül a harmadik változat az írók korábban felsorolt csoportjai szerinti korlátozást teszi lehetővé, akár időbeli megkötés nélkül, akár azzal együtt. Tehát például Debrecen szépprózai írói, költői, társadalomtudományi írói, publicistái egy bizonyos időszakban vagy a kezdetektől napjainkig.

6. Ilyen specializált gyűjtőmód akkor is elképzelhető (és örömmel üdvözlendő), ha valaki *egy író* összes adataiból csupán az *emléktáblákat, domborműveket, szobrokat* gyűjti össze, és pedig nem is csak egy helységben, hanem nagyobb területen, az egész országban, sőt határainkon túl is. Ez a negyedik variáns már a III. kérdőívünk specializált, szűkített változata.

A *harmadik gyűjtőmód egy-egy író* teljes pályafutásának összes olyan adatát tűzi ki céljává, amely *valamilyen hellyel kapcsolatos*. Ez a fajta kérdőív a tíz kérdéscsoporttal szintén mellékletünkön látható III. kérdőív).

A feltett kérdésekből is világos, hogy *irodalmi topográfiánk nem ismer országhatárokat*. (Vargha Balázs és Lengyel Dénes említett kis könyvei csak a mai határokon belüli irodalmi hagyományokat gyekeztek feltérképezni.) Topográfiáinknak tartalmaznia kell íróink adatait akkor is, ha azok határainkon üli helyekre vonatkoznak. Hogy csak a legnagyobbakénál maradjunk: Arany János vagy Ady Endre (és ármely más írónk) születési helyére vonatkozó adatok éppúgy beletartoznak topográfiánkba, mint Ady ülföldi utazásai vagy Petőfi összes útja a segesvári csatáéig.

De nemcsak erről van szó. *Magyar író mindenki*, aki a fentebbi topográfiai kritériumoknak megfelelően számítt. Akkor is az, ha egész élete vagy annak egy része határainkon kívül folyt le, de *magyarul írt* vagy *ír*, tehát az immár sokáig magyar irodalmi „sip” valamelyik ágához tartozik. A más országokban élt vagy élő újabb magyar írók adatainak az összegyűjtése elsősorban nem honismereti aktivistáink feladata ez majd (igyekezzünk bekapcsolni a baráti szomszéd államok magyar irodalomtörténészeit, egyetemi nagyir tanszékeit és más kulturális intézményeiket), de főleg régebbi íróink olyan adatai, amelyek aatárainkon kívüli helyekhez kötődnek, a mi gyűjtőmunkánkban is fontosak s ha a helyszínre nem is jut el alaki, az eddigi szakirodalom feldolgozásával megoldhatja a kérdést.

Topográfiai gyűjtőmunkánkban azonban teljesen a mi kiépítendő gyűjtőhálózatunk feladata lenne a magyar Népköztársaság területén a *nem magyar nyelvű alkotások íróinak* a magyar nyelvűekkel *tegegyező* feldolgozása bármelyik fenti kérdőívünk alapján. A magyarországi latin, német, szlovák, orvát, szerb, szlovén, román vagy más nyelvű irodalom topográfiai adatainak a feldolgozása is életartozik gyűjtőmunkánkba.

Ugyanígy fontosnak tartjuk külföldi, idegen nyelvű írók magyar helyekkel kapcsolatos adatainak az összegyűjtését is, természetesen csak a Magyar Népköztársaság területén, mind a múltban, mind a :lenben, akár hosszabb ideig tartózkodtak országunkban, mint pl. a nemrég elhunyt Krleža, Goga, (vlezdoslav, Lenau stb., akár csak vendégként jártak itt, mint pl. Thomas Mann vagy Rabindranath agore. Különösen fontos ez az adatgyűjtés az itteni vendégeskedésükből művek is születtek, mint pl. ablo Neruda vagy Franz Fühmann esetében. Ugyaníde számítandók a magyar irodalom külföldi

Egyelőre inkább „befelé” terjeszkedik a múzeum s megfelelő helyiségek híján nem tárgyakat, hanem ismeretanyagot gyűjt. Önéletíró pályázatot hirdettek idős tsz-tagok számára, de magnetofonnal is gyűjtik a visszaemlékezéseket. Hozzákezdtek a helytörténeti fényképanyag alapjainak a lerakásához. Terv és elképzelés van tehát bőven, néha több is, ment amennyit a mecénás termelőszövetkezet erre a célra szánna.

Jó helyre teszi tehát a Jonathán Tsz a kulturális alapnak a helytörténeti gyűjteményre jutó részét. A múzeum máris fontos közművelődési feladatot tölt be. A helybeli — sőt környékbeli — művészeknek lehetőséget ad műveik kiállítására, de egyik-másik bemutatójuk országos érdeklődést is kelt. Ilyen volt például decemberben a *Gy. Szabó Béla*-kiállítás. A neves kolozsvári művészt ugyanis régi szálak fűzik a Kiskunmajsja melletti Szankhoz, egyetemistaként itt kezdett el rajzolni. A település általános iskolásai sűrűn felkeresik a gyűjteményt, hogy szemléltető bemutatóval egészítsék ki történelemóráikat. Hétről hétre idős parasztemberek látogatnak ide a pályázat meghirdetése óta, hogy hozzanak valami tárgyi emléket, vagy magnóra mondják életük egy-egy fontos szakaszát.

A kecskeméti múzeum szakmailag támogatja a majsai gyűjtemény munkatársait, így a múzeum egyre színvonalasabban töltheti be hivatását. Nemcsak azért rendhagyó tehát ez a helytörténeti gyűjtemény, mert egy nem akármilyen termelőszövetkezet tartja fenn, hanem azért is, mert vezetőjének lelkesedése és elkötelezettsége révén, s a falu közművelődésében játszott szerepével messze kiemelkedik az átlagos, sokszor megmerevedett, üvegbúra alá helyezett helyi gyűjtemények sorából.

Halász Péter

Cipézműhely a Helytörténeti Múzeum állandó kiállításán (Paskuj Iván felvétele)

E HELYEN

ÁLLOTT A HÁZ,
AHOL

ROSSUTH LAJOS

1848. OKTÓBER
1-2-ÁN LAKOTT.

AZ 1929-1933-AS GAZDASÁGI VILÁGVÁLSÁG IDEJÉN
ANYOMORBAN ÉLŐ CSONGRÁDI PROLETÁR TÖMEGEK
EGYSEGESEN EMELTEK FEL SZAVUKAT
A TÜRHETELLEN ÉLETKÖRÜLMÉNYEK MIATT
ITT ÁLLT A RECI VÁROSHÁZA, AHOL A TŰZTÉNY
1931. JANUÁR 30-ÁN MUNKÁI KENYERET KÖVETELTEK.
A JOCSÁHFELLEPŐ SZEGÉNYEK-RENDŐRÉSCSENDŐR
ERŐK BEVETÉSÉVEL BRUTÁLISAN SZETVERTÉK
A TŰZTÉNY PROLETÁROK EMLÉKÉT
TISZTELTÉL ORZI AZ ÚTOKOR.
CSONGRÁD, 1975. JANUÁR 30.
MSZMP, CSONGRÁD VÁROSI BIZOTTSÁGA
CSONGRÁD VÁROS TANÁCSA

Csongrád város emléktáblái

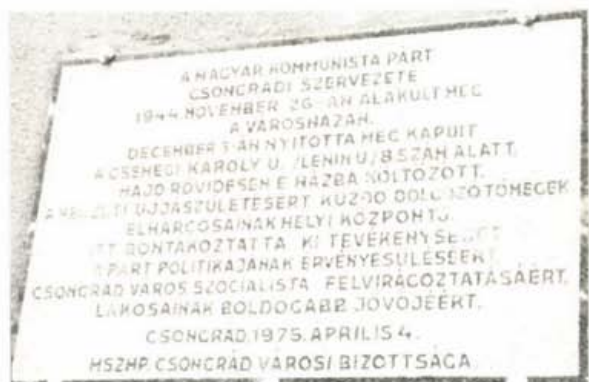

TESTVERESÉK
KÖZÜL BEMARADT
MINK NEMES
ÉS
NEMTLEN TŰZ
EGY HÁZANAK
EKE POLGÁRI
TESTVÉREK VÉRSZ
ROSSUTH LAJOSNAK
CSONGRÁD, 1948. OKTÓBER 1-2-ÁN

1848
ITT VERTE SZÉT
CSONGRÁD
SZABADSÁGSZERETŐ
1948 NÉPE

1848. JÚLIUS 29-ÉN
A VÁROST MEG-
SARCOLÓ CSÁSZÁRI
CSAPATOT ÉS KI-
SZABADITOTTA
BLÁZSIK MIHÁLY ÉS
SALLAY JÁNOS NEMZETŐRÖKET

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT
CSONGRÁDI SZERVEZETE
1944. NOVEMBER 26-ÁN ALAKULT MEG
A VÁROSHÁZÁN.
DECEMBER 7-ÁN NYITOTTA MEG KAPUJÁT
A CSÉHEGYI KÁROLY U. / LENIN U. 8. SZÁM ALATT.
HAJÓ RÖVIDFENÉK HÁZBA MÖLTÖZÖTT.
KÖZPONTI ÚJZSÁRTULÉSEERT KÜZDŐ DOLGOS TÖMEGEK
ELHARCOSAINAK HELYI KÖZPONTI
PÁRT POLITIKÁJÁNAK ERVÉNYESÜLÉSEERT
CSONGRÁD VÁROS SZOCIALISTA FELVIRÁCOZTATÁSAERT
LAKOSAINAK BOLDOGABB JOVOJÉERT.
CSONGRÁD, 1975. APRILIS 4.
MSZMP, CSONGRÁD VÁROSI BIZOTTSÁGA

(Dudás Lajos felvételei
a 23. oldalon levő írásához)

1982/4

HONISMERET

Ára: 6 Ft

Csaroda középkori templomának szentélye a XIV. századi freskóra került a XVII. századi református díszítés (Vadász György felvétele).